

Vroeger was alles anders

“Vroeger was dat allemaal niet zo nodig. Toen ging het anders. Als leerkracht had ik gewoon 40 kinderen in mijn klas. Zo’n interne begeleider, of zoiets, is echt niet nodig.” Ik ben op de koffie bij mijn opa van 96 jaar oud. We hebben een gesprek over het onderwijs. Hij is jarenlang onderwijzer en school-directeur geweest. Binnen het dorp waar ik ben opgegroeid kennen veel mensen hem, omdat ze bij hem in de klas hebben gezeten. Mijn opa is iemand die graag blijft, nadenkt over hoe systemen werken en geïnteresseerd is in wat ik in mijn behandelkamer zie. Zijn nieuwe buurvrouw is intern begeleider, dus was er gelijk een goed gesprek gevoerd bij het kennismaken. Samen met mijn opa heb ik het over veranderingen in het onderwijs en waarom ik als professional de klassen van 40 kinderen niet zo helpend vond. Ik bevraag hem: “Hoe deed u dit dan met een kind dat meer moeite had met lezen of rekenen? Of een kind dat meer moest bewegen?” Het antwoord is simpel: “Dat kind kon dan achterin zitten en even de klas uit.” We verschillen van mening over de vraag of dit de kwaliteit van onderwijs positief of negatief beïnvloedt.

Met mijn opa kan ik hier goed over in gesprek zijn. Hij heeft veel respect voor mijn visie en mijn verhalen over hoe het nu gaat. Aan de andere kant kan hij ook kritisch kijken naar hoe ingewikkeld dingen in het onderwijs zijn, zoals begrijpend lezen of spelling. Maar ook de prikkels in de klas met de hoeveelheid posters en knutselwerkjes. De laatstgenoemde horen volgens hem meer thuis in een kleuterklas. Zo pratende hoor ik ook de jarenlange ervaring spreken, opa kan ook nog veel zeggen over informatieverwerking en wat kinderen nodig

hebben. Ik zie echter ook dat hij in de basis redeneert vanuit zijn eigen ervaring en dat het inmiddels alweer 40 jaar geleden is dat hij echt voor de klas heeft gestaan.

Dat mijn opa vaak teruggrijpt op ‘vroeger’ is iets wat ik wel vaker hoor bij generaties boven mijn generatie. Ook mijn ouders kunnen dit doen, maar dan meer zonder oordeel en via vrije vergelijking. En stiekem hoor ik het mijzelf ook doen naar mijn kinderen, met als doel om ze mee te nemen naar dingen die ik gewend ben. Soms geeft dit irritatie, mijn dochter roept dan: “Ja mam! Dat weten we nu wel.” Vanuit de literatuur weten we steeds meer over intergenerationele overdracht van trauma, maar ook over hoe narratieven doorwerken, impliciet en expliciet. En in mijn spreekkamer zie ik ook naar voren komen hoe het verleden, heden en toekomst in elkaar grijpen. Narratieven van generaties werken door in gezinnen: ideeën over sterk zijn, hard werken, niet zeuren of juist “je gevoel volgen”. Soms helpen die verhalen, soms belemmeren ze. Maar altijd vertellen ze iets over waar we vandaan komen en wat we waardevol vinden. In dat opzicht is “vroeger” nooit weg; het reist met ons mee.

Maar hoe goed kunnen we beoordelen of vroeger echt alles beter was? Anders ... jazeker! Als ik mijn kinderen vertel dat er pas een computer kwam toen ik ongeveer 10 jaar oud was, en pas een mobiele telefoon kreeg met 15 jaar. Mijn kinderen vinden mij al oud, nu al helemaal! En dit gat was er ook al tussen mijn generatie en die van mijn ouders. Laat staan met mijn opa. Tegelijkertijd spelen veel

In zicht

factoren mee als je dingen wilt vergelijken: politiek klimaat, dreigingen/veiligheden, financiën, relaties, digitale wereld en invloeden etcetera. Dus het is een beetje appels met peren vergelijken en we doen het allemaal. Ergens is het ook troostend: blijkbaar zoeken we al generaties lang naar houvast in tijden die snel veranderen.

Toch zet het mij ook aan het denken: hoe zou ik willen dat ik over 50 jaar zou praten over mijn leven van nu? Vanuit mijn professie zou ik het zeker hebben over verbinding, geborgenheid en er echt oprecht voor elkaar zijn. Dat is niet veel anders dan mijn ouders gepoogd hebben of wat mijn opa belangrijk vindt. Ik ben echter wel in deze lijn de enige die als moeder veel werkt. Mijn oma was, passend bij de geldende regels in die tijd, huisvrouw geworden na haar trouwen met mijn opa. Mijn moeder is gestopt met werken toen mijn zusje en ik klein waren en ging pas weer een beetje werken toen wij 8-9 jaar oud waren. Ik merk hoe fijn ik het vind om ook echt op een andere plek dan in het gezin te kunnen zijn, en positieve ervaringen op te doen buitenshuis. Die maken dat ik thuis ook een leuker mens, een vrolijke moeder en gezellig partner ben. Het betekent als keerzijde ook wel dat ik soms wel echt moe ben, of toch er even niet ben. Dan kan ik me ook wel schuldig voelen, maar ik probeer dan ook echt bewust even echt tijd te maken voor elkaar. En hierin probeer ik dan ook mild naar mijzelf te zijn.

Terwijl mijn opa en ik praten, realiseer ik me hoe bijzonder het eigenlijk is: drie generaties, drie tijdperken, drie werkelijkheden. En toch raken we

Narratieven vertellen iets: over waar we vandaan komen en over wat we waardevol vinden

steeds weer dezelfde kern - wat heeft een kind nodig? Wat heeft een mens nodig? Als ik de deur bij mijn opa dichttrek, denk ik: we leven in verschillende tijden, maar we proberen hetzelfde - iets goeds achterlaten voor de generatie die na ons komt. En misschien is dat wel het mooiste dat blijft. Dit maakt dat ik steeds meer nieuwsgierig ben naar waar verhalen vandaan komen, en hoe we ze doorgeven, soms zonder dat we het merken.

Moniek Coorn

is als klinisch psycholoog werkzaam bij Jeugd GGz, onderdeel van de Dimence groep.